

EEN VERONTRUSTENDE WANDA REISEL

Vreemd is verdacht

Een idyllisch Nederlands dorp blijkt een haard van vreemdelingenhaat. In *Nacht over Westwoud* drijft Wanda Reisel de spanning op.

SOFIE GIELIS

Dokter Levi Levi verblijft twee maanden als waarnemend huisarts in het landelijke Westwoud. Zijn collega Simons trekt voor een tijd naar Afrika en stelt zijn huis en patiëntenregister open voor zijn vervanger. Al is de agenda voorlopig nog blanco – ‘Men vertrouwt de vervanger van het eigen doktertje wellicht niet.’ Levi krijgt snel inzicht in de eigenaardigheden van de dorpingen dankzij een strategisch opgestelde verrekijker en een patiëntendagboek dat dokter Simons bijhield met openhartige beschrijvingen van kwaaltjes en ontboezemingen van ‘die klagende dorpse zielen, wier panorama niet verder reikt dan de erfafscheiding en de eigen zwerende grote teen.’

Er was een tijd dat dorpen geassocieerd werden met schilderachtigheid en rust. Op het eerste gezicht lijkt dat ook het geval met Westwoud. Het dorp is universeel, lijkt vaag bekend uit andere boeken of films. Zodra hij Westwoud binnenkomt, voelt Levi de hardheid van de stad van zich afglijden. ‘Ik was in zo’n vrolijk dorp terechtgekomen dat je alleen in tekenfilms aantreft. Schapen die nergens bang voor waren stonden kauwend in de wei, geraniums wiegden op de vensterbanken en de geschoren heggen stonden er frisgroen bij.’ Die opgewekte indruk is slechts schijn. Er schemeren donkere schaduwen doorheen de tekenfilmlaag.

Er zijn heel wat aanwijzingen dat Levi op zijn hoede moet zijn. Op weg naar Westwoud rijdt hij een eend aan, de kater van dokter Simons valt hem aan en de infectie van de wond die hij daaraan overhoudt, wordt beschreven als een vijandige invasie van bacteriën. Levi is vervreemd van zijn gezin en hij raakt steeds meer geïsoleerd in het dorp. Hij kan niet mailen omdat hij zijn laptop niet heeft en de batterij van zijn mobieltje heeft het begeven. Als zijn auto op een ochtend bandenloos en beklad met rode verf voor de deur staat, kan hij geen kant meer op.

De Westwouders blijken niet zo ver-

Wie anders is, valt op. Wie opvalt, wordt verstoten

Wanda Reisel. © Hans van den Bogaard/hh

draagzaam als de uitnodigende geraniums doen vermoeden. Het dorp verschuilt zich achter een uniforme façade van grijze gevels, op zijn hoede voor andersdenkende of -kleurige indringers. Het vooruitzicht van het islamitische Offerfeest maakt de dorpingen zenuwachtig. Elk jaar zakken honderden moslims af naar de boerderij van schapenweker Tinus Lambert om een schaap ritueel te laten slachten. De intocht zorgt vooral voor parkeeroverlast en wildpicknickers, maar de dorpingen ervaren het jaarlijkse bezoek als een echte invasie. ‘Er worden hier oeroude tegenstellingen uitgevochten op een stukje schapenweiland.’

Nacht

Levi is de zoon van twee Joodse oorlogs-overlevers. Zijn moeder keerde als enige van haar gezin terug uit Auschwitz ‘en kon daarna de hele wereld aan.’ Zijn vader is ook dokter, maar van een ander type dan Levi. Hij is een ambitieuze, charmante chirurg die zijn verleden oppeet zoals hij zijn nagels laat manicureren. Levi heeft altijd gelooft dat zijn va-

der heroïsche oorlogsjaren heeft meegemaakt als partizaan in de Pyreneeën, maar als zijn moeder sterft en hem een brief nalaat die een andere waarheid onthult, ziet hij zijn vader in een ander daglicht. Het doet hem twijfelen aan de mogelijkheid van empathie. ‘Hoe wist je zo zeker of iets goed of slecht was als je het niet zelf had ondervonden?’ Kan je weten wat een ander doormaakt, of blijft iedereen altijd een vreemde?

De vraag is hoe je een vreemdeling herkent. Huidskleur of religie zijn klassieke criteria, maar als de groep achterdochtig genoeg is, kan iedereen plots een buitenstaander worden. Levi is, op zijn naam na, allesbehalve een archetypische Jood. Toch is die vage identiteit voldoende om hem als indringer af te schilderen. Wie anders is, valt op. Wie opvalt, wordt verstoten.

De spanningen worden op de spits gedreven als Ilias, een Koerdische jongen die op de schapenboerderij werkt, de leraar en ‘alom gewaardeerd burger’ Hovius op de hooizolder betrapt met Dippy, de minderbegaafde tienerdochter van Tinus Lamberts. In een vlaag van woede gooit hij de zestiger van een ladder. Ilias panikeert omdat Hovius niet meer beweegt en slaat op de vlucht. De xenofobe dorpingen, aangevoerd door de hypocriete Hovius, wijzen Ilias aan als de aanrander en starten een klopjacht op alles wat vreemd is.

Nacht over Westwoud toont wat er gebeurt als conflicten opgeklopt worden en ware aarden worden uitgerookt. Wanda Reisel voert de spanning langzaam op tot een luid dreigend gebrom. Ze beheerst haar personages als schaakstukken. *Nacht over Westwoud* is een veellagige, maar uitzonderlijk vlotte roman met genoeg boodschap om je uit je slaap te houden.

DE AUTEUR: Nederlandse roman- en toneelschrijfster (1955) die de Anna Bijns-prijs won.

HET BOEK: een pittoresk dorp wordt een xenofobische nachtmerrie.

ONS OORDEEL: spannend en met een boodschap die je wakker houdt.

★★★★☆

WANDA REISEL

Nacht over Westwoud.

Contact, 288 blz., 19,95 €.

